

Accountantsverslag

Hoogheemraadschap van Rijnland

Boekjaar 2019

Aan de verenigde vergadering van de
Hoogheemraadschap van Rijnland
Postbus 156
2300 AD Leiden

Breda, 16 april 2020

Geachte leden van de verenigde vergadering,

Hierbij bieden wij u ons accountantsverslag aan dat is opgesteld in het kader van de opdracht om de jaarrekening 2019 van Hoogheemraadschap van Rijnland te controleren.

Het accountantsverslag bevat bevindingen en conclusies die naar aanleiding van onze werkzaamheden uit hoofde van de jaarrekening controle 2019 naar voren zijn gekomen. Het accountantsverslag is uitsluitend opgesteld voor gebruik door de verenigde vergadering en het college van Dijkgraaf en Hoogheemraden.

Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met het Nederlands recht.

Wij zullen bij de jaarrekening over boekjaar 2019 een goedkeurende controleverklaring verstrekken ten aanzien van getrouwheid en rechtmatigheid. De bevindingen in dit verslag doen dan ook geen afbreuk aan ons oordeel over de getrouwheid van de jaarrekening.

Wij hebben het concept accountantsverslag toegelicht en besproken met de directie en een afvaardiging van de ambtelijke organisatie.

Wij bedanken de medewerkers van het Hoogheemraadschap van Rijnland voor de open en constructieve samenwerking bij het verrichten van onze controlewerkzaamheden en de totstandkoming van ons accountantsverslag.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd en lichten de inhoud van deze rapportage graag nader aan u toe.

Met vriendelijke groet,
Baker Tilly (Netherlands) N.V.

drs. R. Opendorp RA
Externe accountant

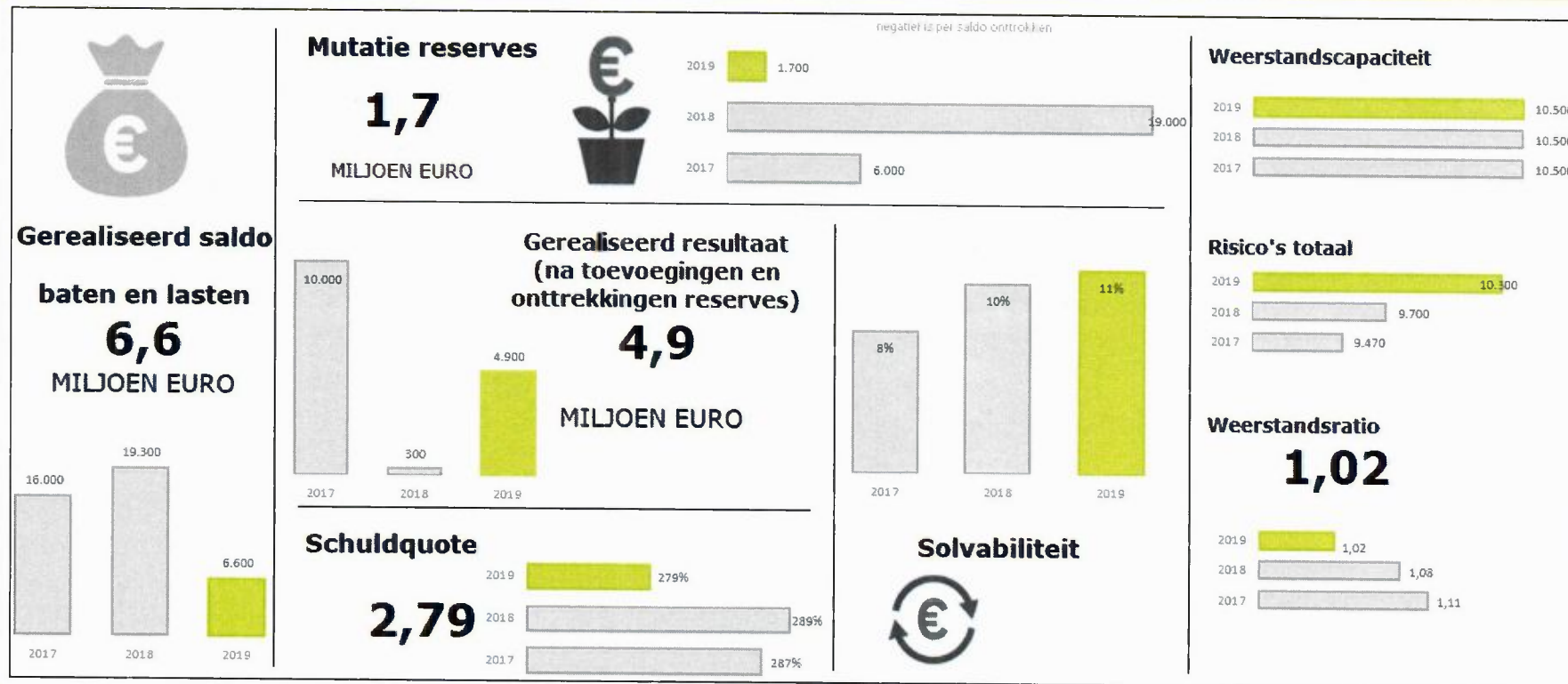
Inhouds- opgave

1.	Bestuurlijke samenvatting	4
2.	Opdracht, scope en uitkomsten	7
3.	Ontwikkelingen in de jaarcijfers	10
4.	Controlebevindingen	13
5.	Bevindingen interne beheersing	19
6.	Overige onderwerpen	22
	Bijlagen	26

Bestuurlijke samenvatting

1. Bestuurlijke samenvatting

Financiële kengetallen en signaleringwaarden

1. Bestuurlijke samenvatting

Wij verstrekken een goedkeurende verklaring voor zowel getrouwheid als rechtmatigheid.

Het jaarverslag is cf. NV COS 720 verenigbaar met de jaarrekening en voldoet aan de laatste actuele voorschriften.

Het Besluit Begroting en Verantwoording Waterschappen en het waterschapsbesluit is in alle opzichten nageleefd in 2019.

De begrotingsoverschrijdingen passen binnen het bestaande beleid en zijn voldoende toegelicht.

De kredietoverschrijdingen passen binnen het bestaande beleid en zijn voldoende toegelicht.

Wij hebben ten aanzien van de financiële rechtmatigheidscontrole een fout van € 1.014.000 geconstateerd.

Wij hebben vastgesteld dat de bezoldigingen over 2019 in overeenstemming is met de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) en dat de jaarrekening 2019 van het Hoogheemraadschap van Rijnland voldoet aan de publicatieverplichtingen van de WNT.

2. Opdracht, scope en uitkomsten

2.1 Reikwijdte van de controle

Met de opdrachtbevestiging van d.d. 8 november 2019 heeft u ons opdracht gegeven tot het controleren van de jaarrekening 2019. De reikwijdte van onze controle staat omschreven in deze opdrachtbevestiging. Er is gedurende het verloop van de controle geen sprake geweest van een beperking in de reikwijdte van onze controle.

Naast de opdrachtbevestiging zijn bepalend voor onze controle:

- ❑ Het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado).
- ❑ Uw verordening controle op het financieel beheer en op de inrichting van de financiële organisatie van hoogheemraadschap van Rijnland (controleverordening op grond van artikel 108 van de Waterschapswet).
- ❑ Het door u vastgestelde controleprotocol 2009 alsmede het normenkader 2019 zoals dat door u is vastgesteld.

Tijdens de uitvoering van de controle hebben zich ten opzichte van de interim-controle geen wijzigingen van materieel belang in de reikwijdte van onze werkzaamheden voorgedaan. Wij achten de reikwijdte van onze controle voor 2019 voldoende voor de doelstelling van onze controle.

2.2 Overzicht toleranties

De materialiteit bij de uitvoering van onze controle is € 2.450.000. Deze materialiteit sluit aan op door het hoogheemraadschap van Rijnland vastgestelde controleprotocol.

	Grondslag	Bedrag
Goedkeuringstolerantie fouten	1% lasten inclusief toevoegingen reserves	€ 2.450.000
Goedkeuringstolerantie onzekerheden	3% lasten inclusief toevoegingen reserves	€ 7.350.000
Rapporteringstolerantie	5% van de goedkeuringstolerantie of conform controleprotocol	€ 100.000

Uit onze controle blijkt één rechtmatigheidsfout van € 1.014.000. Deze fout is geconstateerd bij de controle op de naleving van de Europese aanbestedingsrichtlijnen. Het is niet mogelijk deze fout te corrigeren.

Tijdens onze controle hebben wij diverse fouten geconstateerd in de overlopende passiva. Wij concluderen dat de overlopende passiva voor € 590.000 te hoog verantwoord was, doordat verplichtingen opgenomen waren die niet toegerekend mochten worden aan 2019. Tevens hebben wij vastgesteld dat voor € 1.216.000 verplichtingen geboekt waren in 2020 die nog betrekking hadden op 2019. Deze fouten zijn gecorrigeerd. Wij hebben de controle op de niet-significante verplichtingen uitgevoerd middels een steekproef. Hieruit volgt een inschattingsafwijking van € 422.000. Deze fout is niet gecorrigeerd en weegt mee in ons oordeel.

2.3 Strekking controleverklaring

Bij de jaarrekening 2019 van het hoogheemraadschap verstrekken wij een goedkeurende controleverklaring voor zowel getrouwheid als rechtmatigheid.

2.4 Grondslagen

De accountantscontrole omvat onder meer een onderzoek door middel van deelwaarnemingen, beoordeling van de grondslagen van de financiële verslaggeving en van belangrijke schattingen die bij het opmaken van de jaarrekening zijn gehanteerd. Wij hebben de aanvaardbaarheid van de gehanteerde waarderingsgrondslagen en de consistente toepassing daarvan vastgesteld. In dit kader komen tevens zaken aan de orde die een significante invloed hebben op de kwaliteit van de jaarverslaggeving, zoals nieuwe of gewijzigde waarderingsgrondslagen, schattingen, beoordeling onzekerheden en bijzondere transacties.

Naar onze mening zijn de door het college gekozen waarderingsgrondslagen aanvaardbaar en consistent toegepast met betrekking tot de significante jaarrekeningposten en bijzondere transacties. In het verslagjaar 2019 zijn geen wijzigingen doorgevoerd in de keuze of de toepassing van belangrijke verslaggevingsgrondslagen.

2. Opdracht, scope en uitkomsten

2.5 Jaarverslag en overige gegevens

De jaarverslaggeving 2019 bestaat uit "het jaarverslag" en "de jaarrekening". De programmaverantwoording en de paragrafen vormen samen het jaarverslag. In het jaarverslag worden de beleidsuitgangspunten en beleidsevaluaties zichtbaar. De paragrafen maken deel uit van het jaarverslag en vallen dus niet onder de controle van de jaarrekening. Primair object van de accountantscontrole (op grond van Artikel 109 van de Waterschapswet) is de jaarrekening, zoals in de jaarstukken 2019 is opgenomen. Deze jaarrekening bestaat uit:

- De exploitatierekening naar programma's;
- De exploitatierekening naar kostendragers en de toelichting;
- De exploitatierekening naar kosten- en opbrengstsoorten en de toelichting; en
- De balans en de toelichting.

Conform de gewijzigde wetgeving voor de accountantscontrole onderzoeken wij het jaarverslag om vast te stellen of het jaarverslag verenigbaar is met de jaarrekening en geen materiële afwijkingen bevat en of het jaarverslag alle informatie bevat die op grond van de Waterschapswet en de Nederlandse Standaard 720 is vereist. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening. Wij hebben geen strijdigheden geconstateerd tussen in, het jaarverslag opgenomen informatie, en het beeld van de jaarrekening.

2.6 Managementinzicht en schattingen

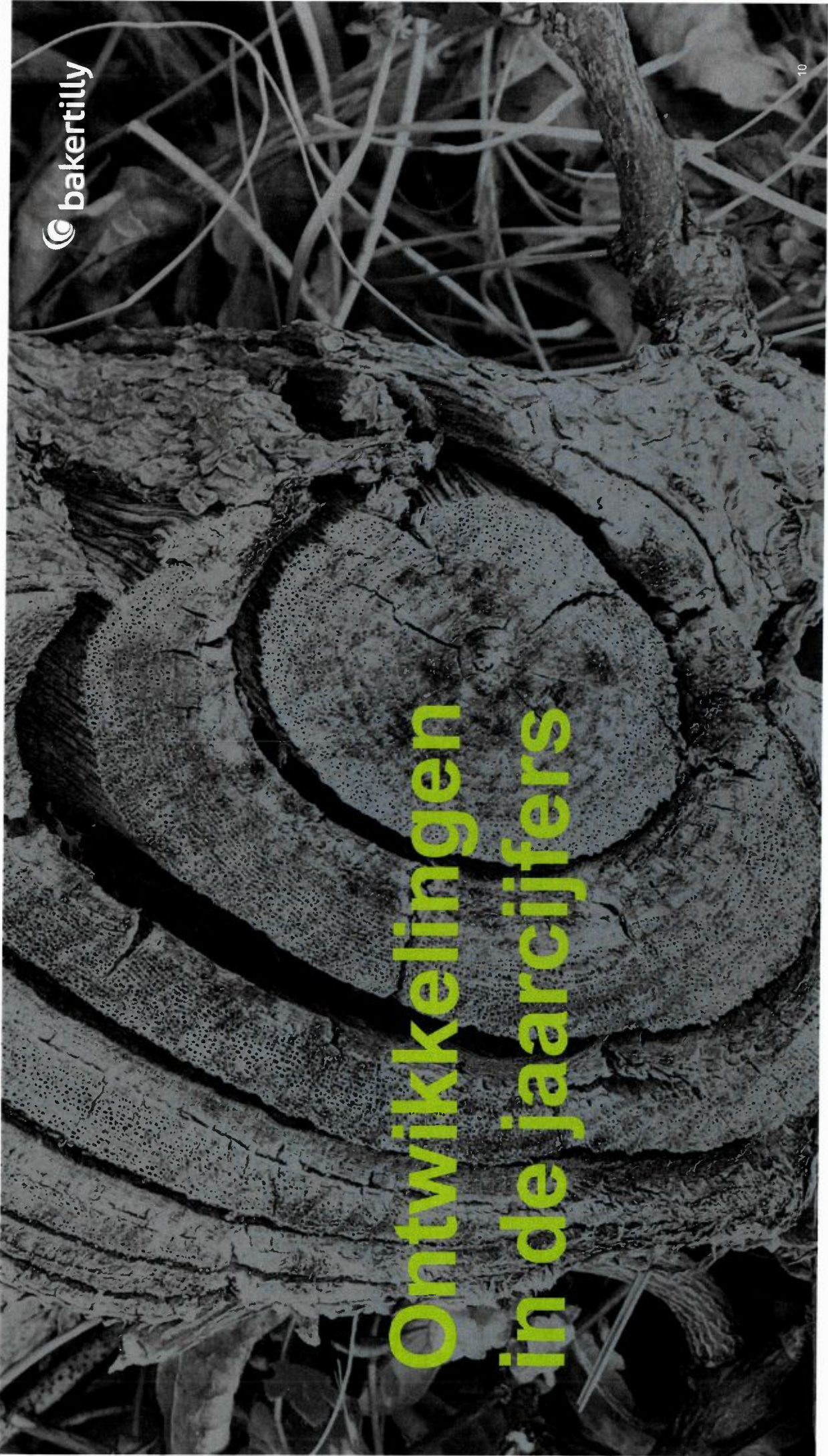
Schattingen op basis waarvan sommige jaarrekeningposten worden bepaald, zijn gebaseerd op inzichten van het college. Wij hebben de belangrijkste gehanteerde factoren en veronderstellingen gecontroleerd op basis waarvan de afzonderlijke oordelen en schattingen zijn gevormd. Wij hebben vastgesteld dat dit aanvaardbaar is in het kader van de jaarrekening als geheel.

Schattingen		
Belangrijkste schattingsposten	Inschatting 2019	Inschatting 2018
Waardering (belasting)debiteuren		
Wij kunnen ons vinden in de gemaakte schattingen ten aanzien van de waardering van de (belasting)debiteuren.		
Voorziening wachtgeld- en pensioenverplichtingen DB		
Wij kunnen ons vinden in de gemaakte schattingen ten aanzien van de nauwkeurigheid en de waardering van de wachtgeld- en pensioenverplichtingen DB.		

2.7 Interne financiële beheersing

Als onderdeel van de jaarrekeningcontrole hebben wij tijdens de interim-controle een analyse en evaluatie uitgevoerd van de interne beheersingsomgeving en de daarin opgenomen maatregelen van de interne beheersing. Bij deze controle hebben wij ons primair gericht op de opzet, en het bestaan van maatregelen van administratie organisatie en interne beheersing (AO/IB). Dit voor zover dit van belang is voor onze controle op de betrouwbaarheid van de in de jaarrekening opgenomen gegevens.

De bevindingen voortvloeiend uit de interim-controle zijn met een afvaardiging van de ambtelijke organisatie besproken en aan hen gerapporteerd door middel van de door ons uitgebrachte managementletter 2019.

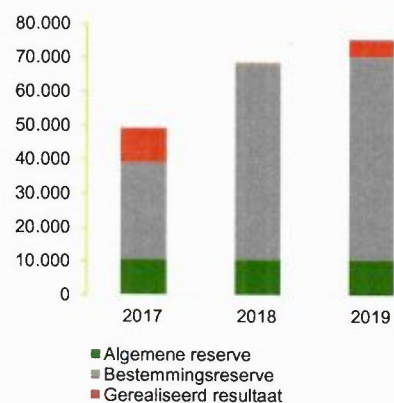
Ontwikkelingen in de jaarcijfers

3. Ontwikkelingen in de jaarcijfers

3.1 Het eigen vermogen van uw hoogheemraadschap neemt toe

Het eigen vermogen, inclusief het gerealiseerde resultaat, bedraagt per 31 december 2019 volgens de jaarrekening € 75,3 miljoen en heeft zich de afgelopen jaren als volgt ontwikkeld:

Grafiek ontwikkeling eigen vermogen (x € 1.000)

Van de totale reserves ter hoogte van € 75,3 miljoen is € 10,5 miljoen opgenomen als algemene reserve. Het saldo van deze algemene reserve is ten opzichte van voorgaand jaar gelijk gebleven. Per saldo is gedurende 2019 € 1,7 miljoen toegevoegd aan de reserves. Deze toevoeging (ten laste van het resultaat) vormt samen met het totaal saldo van baten en lasten (€ 4,9 miljoen voordelig) het gerealiseerde resultaat van € 6,6 miljoen.

3.2 Analyse van het resultaat

Het resultaat voor mutaties in de reserves laat een positief saldo zien. Het gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten bedraagt afgerond € 6,6 miljoen. Tussentijds is per saldo afgerond € 1,7 miljoen aan de reserves gedoteerd waardoor het gerealiseerde resultaat afgerond € 4,9 miljoen positief is. Wij hebben vastgesteld dat aan de toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves besluiten van de verenigde vergadering ten grondslag liggen.

In de toelichting op exploitatierekening naar kostendragers in de jaarrekening wordt in hoofdlijnen een verklaring gegeven voor de gerealiseerde afwijkingen ten opzichte van de begroting na wijziging.

Voor een nader gedetailleerd inzicht van de afwijkingen en de verklarende toelichting hierop, verwijzen wij u naar de toelichtingen per programma. Zoals opgenomen in de programmaverantwoording van uw jaarverslag.

Wij constateren dat een deel van de afwijking tussen het begrote resultaat en de realisatie verklaard wordt door lagere afschrijvingslasten vanwege het feit dat investeringen uitgesteld worden. Dat investeringen uitgesteld worden is reeds bekend bij het opstellen van de Bestuursrapportages. Wij adviseren u om de impact hiervan op de afschrijvingen mee te nemen bij de gewijzigde begroting.

3. Ontwikkelingen in de jaarcijfers

3.3 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

In het jaarverslag is onder andere de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing opgenomen, welke informatie bevat over de weerstandscapaciteit, de risico's en het beleid dat omtrent gedurende 2019 is gevoerd.

De door uw hoogheemraadschap berekende beschikbare weerstandscapaciteit bedraagt, inclusief het voorstel tot resultaatbestemming € 10,5 miljoen (2018: € 10,5 miljoen). De beschikbare weerstandscapaciteit blijft dus gelijk.

Uw hoogheemraadschap heeft op basis van een risico-inventarisatie berekend wat de benodigde weerstandscapaciteit is. Hieruit volgt een gekwantificeerd bedrag aan benodigde weerstandscapaciteit van € 10,3 miljoen (2018: € 9,7 miljoen).

U hebt een ondergrens van 5% ten opzichte van de netto-exploitatielasten gesteld voor het weerstandsvermogen. Vanwege een stijging van de netto-exploitatielasten neemt het benodigde weerstandsvermogen toe met € 0,6 miljoen.

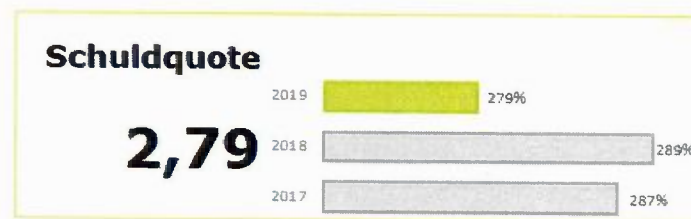
3.4 Ontwikkeling weerstandsratio

De stijging van de benodigde weerstandscapaciteit leiden ertoe dat de ratio van het weerstandsvermogen per 31 december 2019 gedaald is. Wij adviseren u de ratio in de gaten te houden en zo nodig te doteren aan de algemene reserve.

3.5 De schuldpositie van uw hoogheemraadschap neemt af

De schuldpositie van uw hoogheemraadschap geeft een beeld van de mate waarin uw hoogheemraadschap afhankelijk is van externe middelen bij het realiseren van haar doelstellingen. Ook geeft het inzicht in welk deel van de inkomsten van het hoogheemraadschap gebruikt moet worden om de rente en aflossing van de schulden te kunnen betalen. De gecorrigeerde netto schuldquote is aangepast voor leningen die de hoogheemraadschap 'doorleent' aan derden (zoals verbonden partijen).

Hieronder hebben wij de ontwikkeling van uw schuldpositie ten opzichte van de belastingopbrengsten gedurende de afgelopen drie jaar weergegeven. De netto schuldquote bedraagt 2,79 en is daarmee gedaald ten opzichte van voorgaand boekjaar (2018: 2,89). Deze ratio geeft aan in hoeverre de schulden meer bedragen dan de jaarlijkse inkomsten.

3.6 Financiering

In 2019 heeft uw hoogheemraadschap een nieuwe langlopende lening afgesloten. Uw totale leningenportefeuille stijgt met € 13,8 miljoen. De stijging is een resultante van reguliere aflossingen en het afsluiten van nieuwe langlopende financiering.

Het gemiddelde rentepercentage wat u betaald over uw langlopende schuld daalt van 1,85% in 2018, naar 1,78% in 2019.

Ten aanzien van de naleving van de renterisiconorm, de kasgeldlimiet en de naleving schatkistbankieren merken wij op dat het hoogheemraadschap van Rijnland in het jaarverslag gemeld heeft dat zij de kasgeldlimiet twee kwartalen achtereen overschreden hebben. Dit is conform wettelijke verplichting toegelicht. Met betrekking tot de naleving schatkistbankieren en de renterisiconorm houdt uw hoogheemraadschap zich aan de wettelijke normen.

Controlebevindingen

Controle bevindingen

Naleving inkoopbeleid

Tijdens de controle hebben wij vastgesteld dat voor € 1.014.000 onrechtmatig is ingekocht. Dit betreft inkoopopdrachten die volgens de Europese wetgeving openbaar aanbesteed moeten worden. Deze fout weegt mee in ons oordeel. Daarnaast hebben wij bij de controle op de key-items (inkopen met een besteding in 2016-2019 van meer dan € 220.000) een fout van totaal € 405.127,- geconstateerd, waarbij het interne inkoopbeleid niet is nageleefd. Hiervoor is door de directeur een goedkeuring op afwijking van de interne inkoopregels getekend, waardoor deze fout niet meetelt in ons oordeel.

In uw normenkader is naast de Europese aanbestedingswetgeving ook het interne inkoopbeleid opgenomen. Om die reden zijn ook de overige inkopen (die onder de Europese drempel blijven) middels een steekproef gecontroleerd. Vanuit deze werkzaamheden hebben wij geen aanvullende fouten geconstateerd.

Onderhoud baggeren

Vanuit de jaarrekening 2019 blijkt dat de doelstellingen voor het 'Onderhoud' Baggeren niet gehaald zijn. Wij hebben de redenen hiervan met de organisatie besproken. De belangrijkste reden betreft de vertragingen vanwege de PFAS problematiek. Wij begrijpen de opgelopen vertragingen, maar willen u er wel op wijzen om de voortgang periodiek te monitoren en de planning daar waar nodig aan te passen. Wij willen u er tevens op wijzen dat het, indien er sprake is van noodzakelijk achterstallig onderhoud, verplicht is een voorziening hiervoor te vormen.

Bevoegdheden banken

Gedurende 2019 zijn medewerkers die bevoegdheden in het betaalproces hadden, uitdienst gegaan. Wij hebben tijdens de controle gecontroleerd welke medewerkers bevoegdheden hebben in de betaalapplicatie. Hierbij hebben wij vastgesteld dat er ook nog enkele oud-medewerkers toegang hebben. Wij hebben tijdens de controle vastgesteld dat de organisatie de wijzigingen bij de bank aangegeven heeft, maar deze mutaties nog niet zijn gemuteerd. Wij adviseren u om toe te zien dat banken deze mutaties verwerken.

Overigens hebben wij vastgesteld dat bankrekeningnummers juist en nauwkeurig gewijzigd zijn en betalingen nauwkeurig verricht zijn. Derhalve heeft deze constatering geen verdere gevolgen op onze controlewerkzaamheden.

Toerekening kosten/investeringen aan juiste boekjaar

Tijdens onze controle hebben wij diverse fouten geconstateerd bij de verantwoording van de overlopende passiva. Enerzijds hebben wij geconstateerd dat bedragen te hoog opgenomen zijn, anderzijds hebben wij geconstateerd dat bedragen te laag opgenomen zijn. Wij constateren dat bij het opnemen van de bedragen niet kritisch gekeken wordt of de prestatie geleverd is gedurende het jaar en wat de omvang is van de geleverde prestatie in het boekjaar. De organisatie heeft aangegeven deze fouten te corrigeren. Wij hebben aanvullende werkzaamheden uitgevoerd om vast te stellen dat de overlopende passiva nauwkeurig verantwoord zijn. Wij concluderen dat, het risico op een materiële afwijking voldoende is gemitigeerd. De werkzaamheden leiden tot een ongecorrigeerde geëxtrapoleerde fout van € 421.865. Deze fout weegt mee in ons oordeel.

Inrichting financiële applicatie

Tijdens onze controle hebben wij vastgesteld via welke dagboeken mutaties in de financiële administratie lopen. Dagboeken worden gebruikt om inzicht te krijgen in de verschillende soorten baten en lasten die door de administratie heenlopen. Tijdens de controle hebben wij vastgesteld dat er een aantal boekingen hebben plaatsgevonden die geen enkele impact hadden op het resultaat dan wel de presentatie van de cijfers. Deze boekingen zijn onnodig en maken de administratie minder inzichtelijk. Wij constateren dat dit de organisatie onnodig tijd kost en dit het bovendien lastiger maakt om de financiële administratie op een adequate manier te analyseren. Wij adviseren u kritisch te kijken naar de boekingen en te analyseren of boekingen noodzakelijk zijn.

Controle bevindingen

Verplichting RC hulpfonds

Tijdens de controle hebben wij vastgesteld dat er een bedrag van € 201.027 opgenomen is als verplichting aan het personeel. Deze verplichting is opgebouwd door het personeel in de periode van circa 1850 -1930. Wij concluderen dat hier geen sprake is van een in rechte afdwingbare verplichting. Om die reden valt deze post vrij in het resultaat. Aangezien deze post in het verleden opgebouwd is door het personeel, wil de organisatie deze gelden graag inzetten voor personele kosten. Het is wel mogelijk om een reserve te vormen voor dit bedrag en daarmee het bedrag alsnog te reserveren voor personele doeleinden.

Rechtmatigheid

Europese aanbestedingsrichtlijnen

In het kader van de rechtmatigheid van de jaarrekening 2019 is een controle uitgevoerd op de naleving van de (Europese) aanbestedingsrichtlijnen. Uit onze controle op de rechtmatigheid van de inkoop blijkt dat voor inkooptrajecten met een inkoopwaarde van in totaal € 1.014.000, niet de juiste procedure is gevolgd. Op basis van onze controle komt naar voren dat deze inkoop Europees aanbesteed hadden moeten worden. Wij hebben dit bedrag als rechtmatigheidsfout aangemerkt.

Wij adviseren het college om de interne beheersing op de aanbestedingen aan te scherpen.

Begrotingsrechtmatigheid

Naast de controle op de rechtmatige totstandkoming van de baten, lasten en balansmutaties in de jaarrekening 2019, hebben wij de begrotingsrechtmatigheid gecontroleerd. De toe te passen normen voor dit begrotingscriterium zijn gebaseerd op artikel 108 en 109 van de Waterschapswet en moeten door de verenigde vergadering zelf nader worden ingevuld en geconcretiseerd. Dit gebeurt door middel van de begroting en via de verordening op het financieel beheer ex artikel 109 van de Waterschapswet.

Het systeem van budgetbeheer en -bewaking moet waarborgen dat de baten en lasten binnen de begroting blijven en dat belangrijke wijzigingen of dreigende overschrijdingen tijdig worden gemeld aan de verenigde vergadering. Zodat deze tijdig (binnen het begrotingsjaar) een besluit kan nemen. Een systeem met onvoldoende waarborgen voor tijdige melding aan de verenigde vergadering van budgetoverschrijdingen heeft het risico in zich dat inbreuk wordt gemaakt op het budgetrecht van de verenigde vergadering. Het begrotingscriterium is verder verfijnd en uitgewerkt in de Kadernota 2019 van de Commissie BBV.

In de kadernota is opgenomen dat het overschrijden van de begroting altijd onrechtmatig is, maar niet in alle gevallen hoeft te worden meegewogen in het accountantsoordeel. Deze kostenoverschrijdingen moeten dan wel goed herkenbaar in de jaarrekening zijn opgenomen. In het kader van de begrotingsrechtmatigheid moet gekeken worden naar de lastenoverschrijdingen per programma.

In de toelichting op de staat van baten en lasten is door het college een analyse van de overschrijdingen opgenomen. De overschrijdingen zijn toereikend toegelicht en passen binnen het bestaande beleid of worden gecompenseerd door hogere baten binnen het programma. Het college stelt uw verenigde vergadering voor genoemde overschrijdingen te autoriseren in het kader van de vaststelling van de jaarrekening 2019. Vooruitlopend hierop zijn wij hiervan reeds uitgegaan bij het vormen van ons oordeel over de (begrotings)rechtmatigheid.

Hoogheemraadschap van Rijnland heeft (conform artikel 8 van de 'verordening beleids- en verantwoordingsfunctie') opgenomen dat het dagelijks bestuur bevoegd is om overschrijdingen tot 10% van de netto-kosten van een programma te overschrijden, zonder goedkeuring van de verenigde vergadering. Wij constateren dat alle overschrijdingen binnen deze 10% blijven, derhalve is geen sprake van een rechtmatigheidsfout die meeweegt in ons oordeel.

Wij constateren de volgende overschrijdingen op lastenniveau ten opzichte van de gewijzigde begroting.

Lastenoverschrijding programma	Bedrag (in miljoenen)	Begrotingsafwijking
Programma Waterveiligheid (totaal netto-lasten € 30,3 miljoen)	0,8	Voor € 0,6 miljoen veroorzaakt door meer correctief onderhoud. Onrechtmatig maar telt niet mee in het oordeel
Programma Bestuur, organisatie en dienstverlening (totaal netto-lasten € 28,9 miljoen)	0,1	Dit wordt voor € 0,6 miljoen veroorzaakt door hogere dotatie aan de voorziening en voor € 0,4 aan hogere overige personeelslasten. Daartegenover staan hogere opbrengsten door verkoop percelen voor 0,4 miljoen en lagere kosten van de samenwerking met I&A. Onrechtmatig maar telt niet mee in het oordeel,

Rechtmatigheid

Kredieten

Wij zijn nagegaan of de investeringen tot stand zijn gekomen binnen de grenzen van door de verenigde vergadering geautoriseerde kredieten. Wij constateren dat er geen overschrijdingen op investeringsniveau aanwezig zijn met een afwijking van 10% of meer ten opzichte van de gevoteerde kredieten.

Mutaties in de reserves

De mutaties in de reserves zoals opgenomen in de jaarrekening kunnen als volgt worden gespecificeerd:

	Gewijzigde begroting	Jaarrekening	Verschil
Dotaties	15.300.000	15.300.000	-
Onttrekkingen	13.600.000	13.600.000	-
Saldo mutaties in de reserves	1.700.000	1.700.000	-

Er zijn, ten opzichte van de gewijzigde begroting, geen afwijkingen geconstateerd.

Niet financiële beheershandelingen

Handelingen en beslissingen van niet-financiële aard vallen buiten de scope van de rechtmatigheidscontrole door de accountant. De accountant toetst deze handelingen en beslissingen niet inhoudelijk door gegevensgericht onderzoek. Volstaan wordt in dit kader met het beoordelen van het interne systeem van risicoafwegingen. Binnen dit systeem moeten voorwaarden zijn geschapen om risico's goed te kunnen beoordelen en in de tijd te kunnen volgen.

Wij hebben ons een beeld gevormd over de wijze van totstandkoming van de inventarisatie van de risico's en de getrouwe weergave van de hieruit mogelijk voortvloeiende financiële gevolgen in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing van het jaarverslag.

Misbruik en oneigenlijk gebruik

In de externe en interne regelgeving zijn diverse bepalingen opgenomen die erop zijn gericht om misbruik en oneigenlijk gebruik te voorkomen. Uw hoogheemraadschap heeft de toets op het misbruik en oneigenlijk gebruik neergelegd in interne controleplannen. De uitkomst van deze toets heeft niet geleid tot bevindingen die invloed hebben op de rechtmatigheid van baten en lasten en balansmutaties.

WNT verantwoording

Per 1 januari 2013 is de Wet normering topinkomens bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingevoerd. Op basis van deze wet zijn de bezoldiging van topfunctionarissen in de publieke en semipublieke sector in dienstverband en de uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen bij ontslag wettelijk gemaximeerd.

Voor de bezoldiging van topfunctionarissen geldt naast de maximering van de bezoldiging en eventuele uitkering wegens beëindiging van het dienstverband een publicatieverplichting in de jaarrekening. Deze publicatieverplichting geldt eveneens voor bezoldiging van niet-topfunctionarissen met een dienstbetrekking, indien de bezoldiging, het algemene bezoldigingsmaximum (naar rato van de omvang van het dienstverband) overschrijdt.

In het kader van de jaarrekening 2019 heeft u een analyse uitgevoerd van de topfunctionarissen en hun bezoldiging en eventuele uitkering wegens beëindiging dienstverband binnen uw organisatie. Tevens heeft u vastgesteld of er overige functionarissen, niet topfunctionarissen met een dienstbetrekking zijn die een hogere bezoldiging dan het naar rato van de omvang van het dienstverband berekende algemene bezoldigingsmaximum voor 2019 de gestelde maxima kennen. Deze informatie heeft u opgenomen in de toelichting op de jaarrekening. Wij hebben de juistheid en volledigheid van deze toelichting gecontroleerd en hebben vastgesteld dat de toelichting voldoet aan de daaraan te stellen eisen.

De naleving van de anticumulatiebepaling maakt geen onderdeel meer uit van de controle van de accountant. De WNT-toezichthouders kunnen hier wel zelfstandig onderzoek naar doen en zo nodig handhavend optreden.

Bevindingen interne beheersing

5. Bevindingen interne beheersing

5.1 Algemeen

Naar aanleiding van onze tussentijdse controle over 2019 hebben wij op 21 januari 2020 een managementletter uitgebracht. Onze doelstelling van deze controle is om een beeld te krijgen of de interne beheersingsomgeving en de daarin opgenomen maatregelen van interne controle toereikend zijn in het kader van onze opdracht tot de controle van de jaarrekening van uw Hoogheemraadschap. Dit beeld is in belangrijke mate bepalend voor onze risico-inschatting en hiermee voor de omvang en diepgang van onze werkzaamheden die wij bij de jaarrekeningcontrole moeten uitvoeren teneinde de gewenste zekerheid te verkrijgen dat de jaarrekening géén materiële fouten bevat. Uit onze risico-inschatting komt één risicogebied naar voren die een verhoogd risico met zich meebrengen op een materiële fout in uw jaarrekening. Dit is het volgende risico:

- Risico op het niet naleven van het interne inkoopbeleid en niet naleven van de Europese aanbestedingwet.

5.2 Automatisering

IT wordt een steeds belangrijker onderdeel van de bedrijfsvoering en daarmee ook van de jaarrekeningcontrole. Uit onze IT audit komt naar voren dat ook op het gebied van automatisering nog verbeteringen noodzakelijk zijn. Wij adviseren het college hieraan prioriteit te geven. Enerzijds in verband met de risico's die er mee samenhangen. Anderzijds om de IT omgeving de bedrijfsvoering zo goed mogelijk te laten faciliteren.

Onze controle was niet primair gericht op het doen van een uitspraak omtrent de continuïteit en betrouwbaarheid van (delen van) de geautomatiseerde gegevensverwerking en wij hebben daartoe ook geen opdracht van het management ontvangen. De jaarrekeningcontrole heeft geen tekortkomingen in de continuïteit en betrouwbaarheid van de geautomatiseerde gegevensverwerking aan het licht gebracht.

5.3 Fraude en naleving wet- en regelgeving

Het college is primair verantwoordelijk voor het voorkomen van fraude, het naleven van wet- en regelgeving en voor een cultuur van eerlijkheid en integriteit en dient zowel preventieve als repressieve beheersingsmaatregelen te nemen om de kans op fraude en overtreding van wet- en regelgeving zo veel mogelijk te beperken. De verenigde vergadering is verantwoordelijk voor het toezicht op het college in de uitvoering van deze taken.

Voor het uitoefenen van deze verantwoordelijkheid maakt het college gebruik van diverse beheersingsmaatregelen, zoals interne richtlijnen, gedragscodes, controle technische functiescheiding en periodieke rapportages over financiën.

Ten behoeve van onze jaarrekeningcontrole identificeren wij, in het kader van NV COS 240/250, de risico's met betrekking tot fraude en overtreding van wet- en regelgeving en beoordelen wij de interne beheersingsmaatregelen die gericht zijn op het voorkomen en signaleren van (materiële) fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving. Voor zover relevant voor onze controle voeren wij gegevensgerichte controlewerkzaamheden uit. Onze controle is echter niet specifiek gericht op het signaleren van fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving. In het kader van onze controle hebben wij geen bevindingen te melden met betrekking tot fraude.

5. Bevindingen interne beheersing

5.4 Naleving wet- en regelgeving en overige

Wij informeren de verenigde vergadering over illegale handelingen waarbij het hoger kader is betrokken over fraude en illegale handelingen (of deze nu door het hoger kader of door andere werknemers zijn veroorzaakt) die een onjuistheid van materieel belang in de jaarrekening tot gevolg hebben. Gedurende de controle zijn geen significante punten gesignaleerd ten aanzien van feitelijke of vermoedelijke niet-nakoming van wet- en regelgeving, voor zover deze van belang worden geacht voor de mate waarin de verenigde vergadering in staat is haar taken te vervullen.

5.5 Corruptie en omkopingsrisico's

Uw hoogheemraadschap maakt onderdeel uit van de overheidssector waarin corruptie vaker dan bij andere sectoren voorkomt. Dit komt onder andere omdat veel transacties met een relatief grote omvang plaatsvinden, de transparantie over marktprijzen niet in alle gevallen voldoende is om te beoordelen en frequent zaken gedaan wordt met andere corruptiegevoelige sectoren (constructie, infrastructuur et cetera). Hierdoor hebben wij dit als aandachtspunt in onze controle meegenomen.

Corruptie is een wereldwijd probleem waarbij het uw verantwoordelijkheid is om corruptie binnen uw hoogheemraadschap te voorkomen. Onze beroepsregels zijn in de praktijkhandreiking "Corruptie, werkzaamheden van de accountant" verder aangescherpt, hetgeen tot aanvullende werkzaamheden heeft geleid. Het hoogheemraadschap van Rijnland beschikt over beschreven procedures ten aanzien van de samenwerking met derden en een intern inkoop- en aanbestedingsbeleid aangevuld met trainingen voor de juiste mindset van de medewerkers. Zichtbare monitoring op de werking en naleving van dit beleid, is een aandachtspunt voor uw organisatie.

Wij hebben de volgende werkzaamheden verricht om eventuele effecten van dit risico ten behoeve van onze controle van de jaarrekening te mitigeren:

- Detailcontrole op de inkopen en aanbestedingen om vast te stellen dat alle inkopen conform de geldende Europese aanbestedingsregels en de Aanbestedingswet 2012 zijn aanbesteed
- Door middel van een steekproef vast te stellen of voor alle inkopen welke in rekening zijn gebracht aan het hoogheemraadschap ook een prestatie is geleverd door de tegenpartij

Uit bovenstaande werkzaamheden zijn geen bevindingen voortgekomen.

Overige onderwerpen

6. Overige onderwerpen

6.1 Wet Normering Topinkomens (WNT)

Ontwikkelingen – bezoldigingsmaximum

De minister van BZK heeft het algemeen bezoldigingsmaximum voor 2020 vastgesteld op € 201.000. Ook de bezoldigingsmaxima voor topfunctionarissen zonder dienstbetrekking zijn voor 2020 geïndexeerd. De eerste twaalf kalendermaanden van de functievervulling mag de bezoldiging niet meer bedragen dan de som van € 26.800 per maand, voor de eerste zes maanden € 20.300 per maand, voor de volgende zes maanden, óf indien dit lager is, de som van het aantal gewerkte uren vermenigvuldigd met het maximum uurtarief van het betreffende jaar. Het maximum uurtarief bedraagt voor 2020 voor de eerste twaalf kalendermaanden € 193 (2019: € 187). Vanaf kalendermaand 13 geldt het voor de instelling toepasselijke bezoldigingsmaximum zoals die ook geldt voor een topfunctionaris met dienstbetrekking.

Ontwikkelingen – openbaar te maken informatie

Vanaf 2020 dienen voor topfunctionarissen zonder dienstbetrekking de daadwerkelijk gewerkte uren gedurende de eerste twaalf kalendermaanden openbaar gemaakt te worden. Dit betekent dat u inzicht moet hebben, en een registratie moet hebben van de gewerkte uren door de topfunctionaris zonder dienstbetrekking.

Voor topfunctionarissen die naast hun topfunctie:

- tevens nevenwerkzaamheden vervullen bij uw organisatie; of
- werkzaamheden verrichten bij aan uw organisatie gelieerde rechtspersonen; of
- gelijktijdig leidinggevende topfunctionaris in dienstbetrekking is bij een andere rechtspersoon of instelling waarop de WNT van toepassing is

geldt dat vanaf de verantwoording 2020 de WNT-gegevens die op deze zogenaamde samenloop van werkzaamheden betrekking heeft, openbaar moeten worden gemaakt. Voor de openbaar te maken gegevens verwijzen wij naar artikel 5 van de Uitvoeringsregeling WNT die geldt vanaf 1 januari 2020.

6.2 Wet normalisering arbeidsrechtpositie ambtenaren (Wnra)

Per 1 januari jl. is de Wnra in werking getreden. Kort samengevat houdt de wet in dat de ambtenaar sinds dit jaar een gewone werknemer is, en dat de bepalingen van het Burgerlijk Wetboek op hen van toepassing is (enkele uitzonderingen daargelaten). Dit betekent onder andere dat de ambtenaar niet langer op basis van een (eenzijdige) aanstelling werkzaam is, maar op basis van een (tweezijdige) arbeidsovereenkomst. Dit betekent onder meer dat de ambtenaar ontslagbescherming geniet, recht heeft op een transitievergoeding bij ontslag en dat de wettelijke opzegbepalingen van toepassing is. De Wnra vraagt dat u keuzes maakt over bijvoorbeeld de inhoud en vorm van de arbeidsovereenkomsten, de aanleg van dossiers en administratieve wijzigingen. Heeft u de juiste kennis hiervoor reeds in huis?

Ten slotte heeft de Wnra ook tot gevolg dat alle wetswijzigingen die onlangs met de Wet Arbeidsmarkt in Balans in werking zijn getreden, ook op hoogheemraadschappen van toepassing zijn.

6.3 Wet compensatie transitievergoeding

- Als de werknemer meer dan 2 jaar ziek is, kan de werkgever ontslag aanvragen bij het UWV. De zieke werknemer heeft dan recht op een transitievergoeding.
- Werkgevers kunnen vanaf 1 april 2020 compensatie aanvragen als zij een werknemer ontslaan die meer dan 2 jaar ziek is.
- Zo voorkomt de overheid dat werkgevers te maken krijgen met een opeenstapeling van kosten na 2 jaar loon doorbetalen aan zieke werknemers.
- Om in aanmerking te komen voor de compensatie gelden de volgende voorwaarden:
 - de werknemer is ontslagen wegens langdurige ziekte;
 - de werknemer had op grond van de wet, recht op een transitievergoeding;
 - de werkgever heeft de transitievergoeding betaald aan de werknemer.
- Het is aan de werkgever om bij het UWV aan te tonen dat aan alle voorwaarden wordt voldaan; het dossier moet dus op orde zijn.
- Houdt u er rekening mee dat er een termijn op de aanvraag en een maximum aan de compensatie zit.

6. Overige onderwerpen

6.4 Wet Arbeidsmarkt in Balans (WAB)

Oproepkrachten

- Een oproepkracht moet ten minste 4 dagen van tevoren schriftelijk worden opgeroepen. Deze termijn kan bij cao worden verkort tot 24 uur.
- Bij het intrekken/wijzigen van de oproep binnen 4 dagen voor de opgeroepen uren, heeft de oproepkracht toch recht op loon over de opgeroepen uren.
- Na iedere periode van 12 maanden moet u de oproepkracht een aanbod doen voor een vaste arbeidsomvang, gebaseerd op het gemiddelde aantal uren in de 12 voorafgaande maanden. De oproepkracht mag deze weigeren en blijft dan oproepkracht. U moet wel na iedere 12 maanden een aanbod doen.

Transitievergoeding

- Aanspraak vanaf de 1^e dag van het dienstverband (ook ingeval van beëindiging in de proeftijd) ingeval werkgever initiërende partij is om te komen tot een einde van de arbeidsovereenkomst.
- 1/3 bruto maandsalaris inclusief alle toeslagen en structurele emolumenten per dienstjaar (feitelijke duur).

Ketenregeling

- Maximaal 3 contracten voor bepaalde tijd in maximaal 3 jaar.
- Termijn om de keten te doorbreken is 6 maanden.

WW-premie

- De hoogte van de WW-premie wordt bepaald door het type contract. De lage premie (thans 2,94%) geldt voor een schriftelijk contract voor onbepaalde tijd met een vaste arbeidsomvang. De hoge premie (thans 7,94%) geldt voor flexibele contracten (met o.a. uitzonderingen voor BBL-ers en werknemers onder de 21 jaar).

Payrolling

- Payroll-werknemers hebben recht op dezelfde arbeidsvoorwaarden als werknemers van de opdrachtgever waar de payroll-werknemer werkt.

6.5 Rechtmatigheidsverantwoording met ingang van boekjaar 2021

Met ingang van boekjaar 2021 dienen gemeenten een rechtmatigheidsmededeling op te stellen. Alhoewel nog niet bekend is of en wanneer deze mededeling ook voor waterschappen gaat gelden, willen wij u wel meenemen in de ontwikkelingen van de rechtmatigheidsverantwoording. De rechtmatigheidsmededeling houdt in dat het College van dijkgraaf en hoogheemraden van het hoogheemraadschap zelf verantwoording afleggen aan de verenigde vergadering over het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, dat wil zeggen in overeenstemming met de begroting en met de relevante wet- en regelgeving, waaronder interne verordeningen.

Deze verantwoording gaat bij gemeenten en naar verwachting ook bij hoogheemraadschappen, onderdeel uitmaken van de jaarrekening. Aan de accountant wordt gevraagd om bij de jaarrekening en daarmee bij de rechtmatigheidsmededeling een getrouwheidsoordeel af te geven. De verenigde vergadering dient de materialiteits- en rapporteringsgrens te bepalen, mogelijk wel binnen een bepaalde wettelijke bandbreedte.

De aanstaande wetswijziging veroorzaakt dat de bewijslast om aan te tonen dat het hoogheemraadschap primair in control is op gebied van financiële rechtmatigheid en getrouwheid wordt verlegd van de accountant naar het College. De intentie is dat de accountant hierbij als vierde lijn gaat functioneren. In onze optiek kan dit alleen worden bereikt als uw zelfcontrolerend vermogen in de 1ste, 2de en 3de lijn binnen uw mogelijkheden en ambitieniveau optimaal is, waardoor wij alleen in de noodzakelijke processen en transacties hoeven te "spitten". Waar de 2de en 3de lijncontrole goed is ingericht zullen wij in hogere mate steunen op uw deelwaarnemingen maar altijd in beperkte omvang zelfstandig werkzaamheden blijven uitvoeren. U mag van uw accountant verwachten dat hij zelfstandig een oordeel blijft vormen over de beheersing van de organisatie. Voor gebieden die minder belicht worden, zullen wij uitgebreidere werkzaamheden uitvoeren.

6. Overige onderwerpen

Om voorbereid te zijn op deze wetwijziging adviseren wij u om een kritische analyse uit te voeren op de huidige stand van zaken binnen uw hoogheemraadschap. Allereerst is het van belang om terug te blikken, en na te gaan in hoeverre uw organisatie in de afgelopen jaren gesteund heeft op de werkzaamheden van de accountant. Of was het oordeel van de accountant een bevestiging van hetgeen reeds gecommuniceerd was door de 3de lijn (VIC: Verbijzonderde Interne Controle). Afhankelijk van de uitkomsten van deze analyse, dient u ambitie gericht op de wetwijziging te gaan bijstellen. Wij raden u aan om deze ambitie officieel vast te stellen, waarmee verankering in de organisatie wordt geborgd. In deze visie dient een beeld te worden geschetst hoe u de organisatie wenst te beheersen/ controleren. De visie dient een leidraad te bevatten voor de organisatie om te waarborgen en zichtbaar te maken dat binnen het waterschap getrouw en rechtmatig wordt gehandeld.

Op basis van het gewenste ambitie niveau in de visie dient te worden bepaald of de randvoorwaarden voor realisatie van deze visie toereikend zijn binnen uw hoogheemraadschappen wat dit eventueel betekent voor de huidige inrichting van de 1ste, 2de en 3de lijnscontrole, de positionering van de 3de lijn (VIC). Ten aanzien van de positionering van de VIC is het belangrijk dat zij de positie krijgen om onafhankelijk te rapporteren over eventuele bevindingen. Uitgangspunten die bij een eventuele herziening/ herstructurering van uw organisatie in ogenschouw moeten worden genomen is een goed werkende bestuurlijke inrichting, actuele risicomanagement/ beheersing per proces, juiste implementatie van de PDCA- cyclus (plan, do, check en act) en toezicht op de invoering van verbetermaatregelen.

6.6 Impact coronavirus

De uitbraak van het coronavirus heeft een grote impact op de Nederlandse maatschappij en raakt ook het hoogheemraadschap. Deze gebeurtenis na balansdatum, en de impact hiervan op bijvoorbeeld de inbaarheid van de belastingdebiteuren en de begrote belastingopbrengsten, is toereikend toegelicht in de risicoparaagraaf en de jaarrekening. Vanzelfsprekend adviseren we u de financiële consequenties nauwlettend te monitoren en indien noodzakelijk uw begroting 2020 hierop bij te stellen.

Bijlagen

Bijlage A: Fouten evaluatie

Ongecorrigeerde verschillen

Tijdens onze controle hebben wij de volgende ongecorrigeerde controleverschillen geconstateerd, die zowel individueel als in totaliteit niet van materiaal belang worden geacht in relatie tot de financiële overzichten als geheel.

Post/stroom	Fout Getrouwheid	Onzekerheid Getrouwheid	Fout Rechtmatigheid	Onzekerheid Rechtmatigheid
Niet naleven Europese aanbestedingswet	-	-	€ 1.014.000	-
Nauwkeurigheid overlopende passiva	€ 169.918		€ 169.918	
Volledigheid overlopende passiva	€ 251.950		€ 251.950	
Totaal	€ 421.868	-	€ 1.435.868	-

Wij hebben van het college een schriftelijke bevestiging bij de jaarrekening ontvangen, waarin men het bovenstaande heeft bevestigd. Dit houdt in dat eventuele niet-geconstateerde en derhalve niet-gecorrigeerde fouten, zowel individueel als in totaal, in het kader van de jaarrekening niet materieel zijn. Het college heeft tevens bevestigd geen kennis te hebben van andere niet-gecorrigeerde fouten.

Onze controlestandaarden eisen dat wij afwijkingen van materieel belang in de toelichting signaleren om de verenigde vergadering in staat te stellen een inschatting te maken van de gevolgen daarvan voor de jaarrekening. Er zijn geen onderwerpen uit de toelichting waarvan wij denken dat de verenigde vergadering deze nader dient te beoordelen.

Bijlage B – Geconstateerde controleverschillen

Gecorrigeerde controleverschillen

De hieronder opgenomen tabel bevat alle afzonderlijk geïdentificeerde en gecorrigeerde controleverschillen boven de door ons gehanteerde rapporteringstolerantie van € 100.000. Dit overzicht bevat de controleverschillen die van impact waren op het resultaat.

Aard van de controleverschillen (x € 1.000)	Getrouwheid	Rechtmatigheid	Rechtmatigheid (her rubricering balans)
Voorziening Meergrond VOF (re classificatie in de jaarrekening)			€ 238.637
RC Hulpfonds betreft een interne verplichting aan personeel en is niet in rechte afdwingbaar	€ 201.027	€ 201.027	
Nauwkeurigheid overlopende passiva	€ 590.348	€ 590.348	
Volledigheid overlopende passiva	€ 1.216.459	€ 1.216.459	
Totaal gecorrigeerde controleverschillen	€ 2.007.834	€ 2.007.834	€ 238.637

Bijlage C – Controleaanpak

Controleaanpak en uitvoering

Wij voeren onze controle uit met een mix van systeem- en gegevensgerichte werkzaamheden en een mix van vaste teamleden en ingeschakelde experts. Daarnaast beschikken wij als organisatie over verschillende kwaliteitsborgingsmaatregelen. Dit geheel tezamen leidt tot een kwalitatief goede controle. In ons controleplan en dit verslag is voor elk bijzonder aandachtsgebied in onze controle terug te lezen wat de kernpunten in onze controle zijn geweest die hebben bijgedragen aan de kwaliteit in onze controle. Daarnaast gaan wij in de volgende paragrafen van deze bijlage nog nader in op de samenwerking met de andere accountants en de ingeschakelde experts.

Onze controleaanpak is onder andere gericht op het in kaart brengen van de voor de jaarrekening van belang zijnde risico's. Op basis van onze gesprekken met het management over de belangrijke financiële en operationele ontwikkelingen is een aantal punten met een verhoogd risico voor de jaarrekening 2019 onderkend:

- schattingen en toelichtingen in de jaarrekening;
- aanbestedingen;
- WNT-bijlage;

Samenwerking met interne accountantsdienst/andere accountants

Voor de jaarrekening van de het hoogheemraadschap maken wij gebruik van één verbonden partij. De samenwerking met Belastingssamenwerking Gouwe-Rijnland ten aanzien van de belastingheffing is van significant belang in het kader van de jaarrekeningcontrole. Wij hebben kennis genomen van de ISAE Type 2 verklaring die verstrekt is bij de belastingssamenwerking en zelfstandig aanvullende werkzaamheden uitgevoerd om de volledigheid van de belastingopbrengsten en de juiste waardering van de belastingvorderingen vast te stellen.

Inschakeling van externe deskundigen

Wij hebben in het kader van onze controle geen gebruik gemaakt van de werkzaamheden van externe deskundigen.

Verbonden partijen

Ten aanzien van de verbonden partijen van hoogheemraadschap van Rijnland hebben wij vastgesteld dat:

- de (significante transacties met) verbonden partijen toereikend zijn toegelicht in de jaarrekening en paragraaf verbonden partijen;
- geen sprake is van indicaties voor ongeautoriseerde significante transacties met verbonden partijen, welke indicaties geven voor fraude;
- geen sprake is van indicaties dat de van toepassing zijnde wet- en regelgeving niet is nageleefd.

Significante uitdagingen/ moeilijkheden tijdens de controle

Er zijn geen significante uitdagingen/ moeilijkheden geweest tijdens de controle.

Significante schattingsposten

De belangrijkste schattingsposten binnen de jaarrekening van hoogheemraadschap van Rijnland betreffen:

- waardering van uw belastingdebiteuren;
- nauwkeurigheid en volledigheid van de voorzieningen.

Het college van dijkgraaf en hoogheemraden is verantwoordelijk voor het maken van schattingen bij het opmaken van de jaarrekening. Als accountant van de verenigde vergadering beoordelen wij deze door het college gemaakte schattingen. Op basis van de door ons uitgevoerde controlewerkzaamheden concluderen wij dat de gemaakte schattingen door het college aanvaardbaar zijn.

Bijlage D – Onafhankelijkheid

Wij zijn onafhankelijk van hoogheemraadschap van Rijnland

Baker Tilly heeft diverse organisatorische maatregelen getroffen om zijn onafhankelijkheid en die van zijn medewerkers te waarborgen. Deze maatregelen omvatten onder meer:

- voorschriften en procedures omtrent onafhankelijkheid. Deze voorschriften voor professioneel gedrag op het gebied van kwaliteit en onafhankelijkheid zijn opgenomen in de Gedragscode van Baker Tilly. Deze Gedragscode geldt voor iedere medewerker van Baker Tilly en wordt natuurlijk steeds geactualiseerd;
- jaarlijkse bevestiging van onafhankelijkheid door partners en medewerkers van Baker Tilly en ondersteunende stafdiensten;
- cliënt- en opdrachtacceptatieprocedures, waaronder een beoordeling, of er sprake is van mogelijk conflicterende diensten;
- intern en extern kwaliteitsonderzoek;
- reviews door externe toetsers die niet bij de opdracht betrokken zijn, ter waarborging van een deugdelijke grondslag/deskundig oordeel;
- rotatie van externe accountants op de opdracht.

Op grond van dit verslag zijn wij van mening dat wij in relatie tot uw organisatie, in overeenstemming met de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en artikel 24a van de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), onafhankelijk hebben gefunctioneerd en dat de objectiviteit van onze oordeelsvorming in het afgelopen jaar niet is aangetast.

Bijlage E – Urenbesteding

Opbouw en inzet controleteam

Het controleteam heeft 652 uren aan de controle besteed. Het verwachte aantal te besteden uren was 533. In de onderstaande tabel zijn deze uren uitgesplitst naar functieniveaus binnen het team.

Overzicht bestede uren	Budget	Werkelijk
Partner	30	34
Manager	70	150
Overige teamleden	433	468
Totaal	533	652

Deze teamopbouw en de inzet van het team heeft geleid tot een kwalitatief goede controle.

Contactgegevens

drs. R. (Rik) Opendorp RA

Partner

r.opendorp@bakertilly.nl

E.D. (Linda) de Vries RA MSc.

Manager

l.devries@bakertilly.nl

Kantoorgegevens:

Baker Tilly (Netherlands) N.V.

Bijster 39

4817 HZ BREDA

076 – 525 00 00

